

PLA DIRECTOR 2017 - 2020

XARXA DE CUSTÒDIA DEL TERRITORI

Coordinació: Xarxa de Custòdia del Territori

Col·laboradors: organitzacions i persones membres de la XCT

Participació i revisió: Entitats, institucions i persones membres i vinculades a la Xarxa de custòdia del Territori

INDEX

INTRODUCCIÓ / PRESENTACIÓ

1 - ON SOM. ON VOLEM ANAR

2 - OBJECTIUS I ACCIONS PREVISTES

3 - PREVISIÓ ECONÒMICA

4 – SEGUIMENT I AVALUACIÓ DEL PLA DIRECTOR

ANNEX – Resum de les aportacions rebudes en el Procés participatiu online executat durant l’elaboració d’aquest Pla Director

INTRODUCCIÓ / PRESENTACIÓ

El Pla Director de la XCT 2012-2016 va ser fruit d'un treball participatiu extens i de molta qualitat, i la seva utilitat pràctica ha estat molt alta. Durant tot el període ha servit de guia per al treball quotidià de l'organització, ha emmarcat anualment la preparació dels pressupostos i dels plans de treball, ha orientat les relacions de la XCT amb altres entitats i institucions, i ha inspirat el contingut del vigent Pla de Treball 2015-2020 conjunt entre la Direcció General de Política Ambiental del Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya i la Xarxa de Custòdia del Territori.

Aquest Pla de Treball conjunt, que estableix i determina molts dels grans reptes de la custòdia i la conservació de la natura a Catalunya fins el 2020, i el convenciment que la visió, la missió, els objectius i el lema del Pla Director anterior segueixen sent plenament vigents, ens porten a plantejar una revisió del Pla Director de la XCT sota un esperit de continuïtat, i situar el 2020 com l'horitzó adequat per a perseverar en l'estratègia definida el 2012, tot i retocant les línies i les accions de forma adaptativa a les circumstàncies que es van modificant.

Un aspecte addicional reforça aquesta opció. La passada Assemblea de la XCT (Mont-Rebei, 17 de juny de 2016) va aprovar seguir estrenyent els llaços amb la Xarxa de Voluntariat de Catalunya (XVAC), cosa que ha de portar a la redacció d'un Pla Estratègic propi d'aquesta aliança, quan hi hagi disponibilitat de recursos per fer-ho, que esperem que sigui aviat. Un Pla Estratègic XCT-XVAC que ha d'emmarcar els plans d'ambdues organitzacions i hauria d'influir d'una forma positiva en el treball de tot el sector conservacionista de la Natura de Catalunya.

Presentem, per tant, en una primera part, els mateixos principis generals orientadors del Pla Director de la XCT. A continuació trobareu la seva concreció en línies i accions aplicades al període 2017-2020.

1. ON SOM. ON VOLEM ANAR

MISSIÓ DE LA XCT

La XCT impulsa la custòdia del territori com a estratègia de participació de la societat en la conservació i gestió del medi natural, rural i urbà.

OBJECTIUS DE LA XCT

1. Difondre la custòdia del territori entre la ciutadania i altres agents públics i privats per fomentar-ne el reconeixement, l'ús i el desenvolupament.
2. Donar suport i oferir serveis a les entitats de custòdia i a la resta d'agents implicats en la custòdia del territori (institucions públiques, propietaris de terrenys i usuaris, empreses i universitats i centres de recerca).
3. Potenciar el treball en xarxa de les organitzacions membres i altres agents implicats en la custòdia del territori.

VISIÓ DE LA XCT

La XCT vol ser una entitat de referència a Catalunya, l'Estat espanyol i la resta d'Europa en l'àmbit de la gestió del medi natural, rural i urbà. Una autèntica xarxa on els diversos col·lectius que contribueixen a la custòdia del territori veuen amplificada i reforçada la seva capacitat d'actuació.

VALORS DE LA XCT

1. COMPROMÍS	Som una organització ètica, independent i compromesa amb la custòdia i la conservació del territori, capaç de transmetre confiança a totes les persones i institucions que aposten per la custòdia del territori.
2. INNOVACIÓ	Som una organització que aprèn, genera i transmet coneixements , donant respostes innovadores al repte de la conservació del patrimoni. Actuem com a centre de recursos i de recerca per a la custòdia del territori.
3. SINERGIA	Promovem el treball en xarxa dels membres de la XCT i amb la resta dels agents implicats en la custòdia del territori, i fomentem aliances estables amb les institucions.

4. PROFESSIONALITAT	Desenvolupem la nostra activitat de manera eficaç i eficient , amb resultats mesurables , i realitzem una gestió de qualitat basada en l' avaluació i la transparència .
5. ACCIÓ COMPARTIDA	Promovem una cultura de la participació i de la coresponsabilitat de tota la societat, transmetent il·lusió i sensibilitat per la conservació del territori.

2- OBJECTIUS I ACCIONS PREVISTES

L'anterior [Pla Director de la XCT \(2012-2016\)](#) recollia 7 línies estratègiques i 32 accions. D'entre aquestes accions, 25 es van acomplir totalment, 3 parcialment i 4 no es van assolir.

Accions assolides parcialment:

L2. I3. Millora dels instruments econòmics i fiscals de la custòdia del territori.

L2. I4. Contacte amb propietaris i usuaris. Diàleg amb els agents socials rurals.

L4. C5. Programa de captació i redistribució de recursos per a les entitats de custòdia.

Accions no assolides:

L1. D4. El Mercat de Custòdia del Territori i el merxandatge de la XCT.

L5. XI3. Programa d'aliances entre entitats de custòdia del territori. Espai de prioritització d'actuacions estratègiques territorials i temàtiques per a iniciatives de custòdia.

L5. XX4. Cooperació XCT. Projecte 0,7% XCT.

L7. F6. Implementació del Programa de Gestió Integral. Gestió administrativa, econòmica i financera.

El 4t Pla Director de la XCT 2017–2020 vol seguir donant el major compliment possible als objectius de la XCT predefinits, i per fer-ho, es preveuen 20 accions, agrupades en 5 línies estratègiques:

Objectiu XCT	Línies estratègiques
Difondre, fomentar i impulsar la custòdia del territori en l'àmbit social, econòmic i institucional.	L1. Comunicació i implicació ciutadana: Viulaterra.cat L2. Incidència política i social
Donar suport i servei tot formant, informant i treballant amb les entitats i la resta d'agents implicats en la custòdia del territori.	L3. Suport al desenvolupament de la custòdia del territori L4. Capacitació i suport a les entitats de custòdia
Potenciar el treball en xarxa de les organitzacions membres i altres agents de la custòdia.	L5. Treball en Xarxa

Com es veu, en el nou Pla Director, tot i seguint una estructura similar a la del 3r Pla Director de la XCT (2012-2016), s'han reduït de 7 a 5 les línies estratègiques. Això no suposa una limitació ja que, en realitat, s'han integrat les línies *L5. Xarxa interna* i *L6.*

Xarxa de xarxes, en una de sola; i s'ha eliminat la *L7. Funcionament*, integrant les seves accions (gestió d'equip, transparència i òrgans de govern) en la *L5* actual.

Alhora, s'han integrat les accions del *Pla de Treball 2015-2020 DGPA-XCT per a la custòdia del territori a Catalunya* dins d'aquest nou Pla Director (signat entre el Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya i la XCT a gener de 2015), fent els dos instruments coherents, compatibles i coincidents en el seu termini temporal.

El Pla de Treball DGPA-xct 2015-2020 vol donar compliment a 3 objectius específics i 10 Accions Operatives:

OBJECTIU 1

Intensificar l'aliança i la concertació públicoprivada per a la promoció de la custòdia del territori

- AO1. Desenvolupament d'accions prioritàries de la Comissió per al Desenvolupament de la Custòdia del Territori (CDCT)
- AO2. Aplicació de mesures fiscals i econòmiques a favor de la custòdia del territori
- AO3. Foment de l'actuació dels ens locals com a entitats de custòdia, i encaix amb la legislació de governs locals i urbanística
- AO4. Participació en l'impuls i l'elaboració de la Llei de la Biodiversitat i el Patrimoni Natural en matèria de custòdia del territori

OBJECTIU 2

Desenvolupar accions marc de promoció, suport i impuls de la custòdia del territori a Catalunya i del teixit social que la fa possible i necessària

- AO5. Promoció de l'economia verda en la custòdia del territori
- AO6. Promoció de l'impacte social i la implicació ciutadana en la custòdia del territori
- AO7. Augment de l'abast territorial de la custòdia del territori a Catalunya
- AO8. Organització d'actes institucionals conjunts

OBJECTIU 3

Impulsar les bones pràctiques i la qualitat en la custòdia del territori

- AO9. Eines i serveis per a la qualitat de la custòdia del territori
- AO10. Foment de Grups de Treball de custòdia del territori per àmbits temàtics i d'actuació
- AO11. Impuls del treball en xarxa per a la custòdia del territori més enllà de Catalunya

Taula resum dels objectius del Pla Director, vinculats a les línies estratègiques i les corresponents accions

Objectius	Línia estratègiques	Accions
O1. Difondre, fomentari i impulsar la custòdia del territori	L1. Comunicació i implicació ciutadana: Viulaterra	A1. Comunicació i difusió ciutadana d'activitats i projectes de custòdia del territori
		A2. Implicació de les empreses en la custòdia del territori
		A3. Difusió i implicació promoció de la custòdia del territori com a eina d'aprenentatge en l'àmbit educatiu.
	L2. Incidència política i social	A4. Augment del reconeixement legal de la custòdia
		A5. Millora dels instruments econòmics i fiscals
		A6. Impulsar el paper dels ens locals públics i la custòdia; definir mecanismes propis (tipologia contractual, custòdia en béns de domini públics i/o comunals, etc.)
O2. Donar suport i servei	L3. Suport al desenvolupament de la custòdia del territori	A7. Implicació dels propietaris i usuaris del territori
		A8. Augment de l'abast territorial de la custòdia del territori
		A9. Promoció de l'economia verda de la custòdia del territori
		A10. Programa de formació, debat i difusió tècnica
	L4 Capacitació i suport a les entitats de custòdia	A11. Impuls de les Bones pràctiques en custòdia del territori per augmentar la capacitat d'acció de les entitats
		A12. Finançament dels projectes de custòdia del territori
O3. Potenciar el treball en xarxa	L5. Treball en xarxa	A13. Sistema d'assessorament a iniciatives de custòdia
		A14. Gestió i capacitació de l'equip tècnic de la XCT
		A15. Qualitat i transparència a la XCT. Òrgans de govern
		A16. Foment de Grups de Treball de custòdia del territori per àmbits temàtics i d'actuació
		A17. Confluència XCT – XVAC
		A18. Relacions amb la resta del tercer sector i la societat civil
A19. Impuls del treball en xarxa per a la custòdia del territori a nivell europeu i internacional		

A continuació es descriu cada línia estratègica i les accions que la conformen per assolir els objectius de la XCT.

L1. Difusió externa

El futur de la custòdia del territori passa per la implicació de la ciutadania i de les empreses. La ciutadania, com a receptor dels beneficis directes i indirectes de la custòdia del territori, pot oferir el seu suport ja sigui tot participant en alguna activitat o bé fent-se soci/voluntari de les entitats de custòdia entre d'altres opcions. Les possibilitats són diverses i cal potenciar-les. A més, la participació explícita de les empreses mostra que hi ha una creixent comprensió de la importància de serveis essencials prestats pels ecosistemes, riscos associats a la pèrdua de biodiversitat i oportunitats de mercat.

A1. Comunicació i difusió ciutadana d'activitats i projectes de custòdia del territori

A través del web viulaterra.cat s'han donat a conèixer els projectes i les activitats dutes a terme per les entitats de custòdia.

S'ha organitzat la Setmana de la Custòdia (2012, 2014) en el marc de la Land Life Week del projecte LandLife i la Setmana de la Natura (2016) en col·laboració amb la XVAC..

S'han promogut diverses actuacions de voluntariat a través del projecte Tejiendo Redes para la custodia del territorio, jornades de voluntariat corporatiu del Departament de Territori i Sostenibilitat i altres.

S'ha comptat amb un programa regular de ràdio a Cadena Ser sobre temàtiques relacionades amb la custòdia del territori.

Es donarà continuïtat al web viulaterra.cat com a web de referència per a la difusió ciutadana de la custòdia del territori, tot donant a conèixer activitats i notícies sobre projectes de les entitats de custòdia. També es donarà continuïtat a la Setmana de la Natura, com a esdeveniment anual de comunicació i implicació ciutadana amb la natura, en col·laboració amb la XVAC. Es promouran noves jornades de voluntariat en espais en custòdia.

A més, es treballarà per aconseguir aliances estratègiques amb mitjans de comunicació regionals i nacionals, amb l'objectiu d'augmentar l'abast de la difusió de la custòdia del territori i dels projectes que es desenvolupen.

A2. Implicació de les empreses en la custòdia del territori

La XCT ha canalitzat la implicació de diverses empreses en projectes de custòdia del territori:

- Ha gestionat el Fons Andrena. Creat el 2014, és el primer Fons de Conservació privat de Catalunya. Gràcies a una línia d'ajuts d'aquest Fons s'ha donat suport a 3 projectes de custòdia del territori vinculats a ecosistemes aquàtics. El 2016, el fons Andrena s'ha constituït com a Fundació i la XCT forma part del seu patronat.*
- Ha gestionat el Premi Fundació Privada Girbau. El 2016 es llença una primera convocatòria del Premi, amb caràcter bianual, i sota el lema "Natura i Societat".*
- Ha canalitzat accions de RSC cap a entitats de custòdia (Concep-t, Circuit de Catalunya, Tàndem, etc.).*

Es seguiran impulsant diverses vies de col·laboració entre empreses i entitats de custòdia, com ara l'organització de jornades de voluntariat corporatiu, la realització de col·laboracions en format d'assessoraments, la difusió d'activitats i projectes, etc. També es buscarà una major implicació de les empreses en l'aplicació de fons privats i premis per a la conservació.

A3. Difusió i promoció de la custòdia del territori com a eina d'aprenentatge en l'àmbit educatiu.

S'han realitzat diversos tallers de "El joc de la custòdia" en instituts i s'ha editat el conte i la cançó "Què passa a la bassa?" com a recurs pedagògic. També s'han canalitzat ofertes de pràctiques i voluntariat per estudiants universitaris en projectes de custòdia. S'ha impartit una assignatura específica de custòdia del territori a la Universitat de Vic.

L'educació en la custòdia del territori, com a part de l'educació ambiental, ens ha de permetre un canvi d'actitud, una presa de consciència sobre la importància de conservar per el futur i per la millora de la qualitat de vida. És en aquest sentit que pren especial importància incorporar i promoure la custòdia del territori en l'educació dels infants i del jovent.

Es cercaran aliances estratègiques per a promoure l'ús de la custòdia del territori com a eina d'aprenentatge interdisciplinar, en el marc de nous projectes innovadors educatius.

Es desenvoluparan materials concrets per oferir als centres educatius, com crèdits de síntesis, treballs final de batxillerat i activitats per educació infantil i primària. També es continuarà explorant el camp de l'aprenentatge-servei. Es proposaran formacions per a professors sobre custòdia del territori i conservació de la natura.

També es buscarà la implicació d'estudiants universitaris en projectes de custòdia del territori, tot fent estudis, seguiment de projectes, etc.

L2. Incidència política i social

La incidència política i social busca influir en actuacions, comportaments, posicions i decisions públiques i privades, amb l'objectiu d'aconseguir una transformació social en favor de la custòdia del territori. Inclou actuacions com compareixences al parlament, visites de camp a projectes, reunions amb representants tècnics i polítics, realitzar propostes als programes electorals, participar en processos legislatius, etc.

A4. Augment del reconeixement legal de la custòdia

- *S'han realitzat 2 Plans de Treball de Legislatura entre la Direcció General de Polítiques Ambientals de la Generalitat de Catalunya i la XCT (2011 – 2014 i 2015 – 2020).*
- *S'han realitzat diverses reunions de la Comissió de Desenvolupament de Custòdia del Territori de Catalunya (CDCT), formada per representants de 7 departaments de la Generalitat de Catalunya (2014, 2015, 2016).*
- *S'ha treballat per la regulació del contracte de custòdia del territori al VI Llibre del Codi Civil, en tràmit parlamentari.*
- *S'han realitzat diverses visites de camp amb representants polítics i tècnics d'administracions per visitar projectes de custòdia del territori (2013, 2014 i 2016).*

Disposar d'un marc legal afavorirà l'aplicació de la custòdia i la seva seguretat jurídica. Es treballarà per afavorir el desenvolupament legislatiu de la custòdia del territori, donant continuïtat a les tasques realitzades fins ara: noves reunions amb la Comissió de Desenvolupament de la Custòdia del Territori de la Generalitat de Catalunya per establir un full de ruta durant les noves legislatures; seguiment del projecte de Llei del Llibre 6è del Codi Civil; l'organització de noves visites de camp amb polítics i tècnics d'administracions perquè coneguin la custòdia del territori sobre el terreny. També es participarà en l'impuls i l'elaboració de la Llei de la Biodiversitat i el Patrimoni Natural de Catalunya i en el desenvolupament d'altres lleis o processos legislatius sectorials.

A5. Millora dels instruments econòmics i fiscals

- La Generalitat de Catalunya ha treballat un avantprojecte de mesures fiscals i financeres en favor de la custòdia del territori, pendent de ser presentat al Parlament a través de la tramitació dels pressupostos generals, on cal el suport polític necessari per ser aprovat.

- S'ha treballat per la creació d'un futur sistema de registre d'acords i entitats amb el Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya.

Els propietaris i usuaris de finques són agents clau per al desenvolupament de la custòdia del territori. Aquests actors necessiten una fiscalitat positiva i instruments econòmics que siguin un incentiu per als seus acords de custòdia, reconeixent el seu compromís amb la conservació.

Per assolir aquest marc fiscal és necessari treballar per tal que els diferents grups polítics entenguin la seva importància i, per tant, es puguin incloure les propostes als pressupostos de la Generalitat. En aquest sentit, les activitats previstes en l'acció A5 són essencials perquè coneguin i entenguin la realitat de la custòdia i de la propietat.

A més, cal regular quins acords de custòdia (i, per tant, projectes) poden ser mereixedors d'aquests incentius. Per això és bàsic establir prèviament un sistema de Registre d'entitats i acords de custòdia, que inclogui els criteris que han de complir les entitats i acords per accedir als incentius fiscals de diferents característiques. Finalment, el Registre també servirà com a reconeixement d'aquests acords més enllà d'una fiscalitat positiva, per a poder accedir a altres fons públics.

Per aconseguir-ho es seguirà treballant de manera constant aquest tema amb la Generalitat de Catalunya, tant a nivell tècnic com a nivell polític, a través de totes les eines d'incidència política que utilitza la XCT.

A6. Impulsar el paper dels ens locals públics i la custòdia; definir mecanismes propis (tipologia contractual, custòdia en béns de domini públics i/o comunals, etc.)

S'han realitzat diverses trobades entre representants del món local (2014, 2015 i 2016) per identificar les necessitats i prioritats d'aquest col·lectiu en l'aplicació de la custòdia del territori i establir les bases d'un marc de treball comú que reforci el seu paper. Amb aquesta finalitat el 2015 es va crear el Grup de Treball de Custòdia Municipal (veure acció A16).

A part, s'han mantingut diverses reunions amb representants de l'INCASOL per a la gestió de finques de titularitat pública mitjançant acords de custòdia del territori. També s'han mantingut reunions amb la Subdirecció General d'Herències per a la destinació de les finques rústiques integrants d'herències intestades a Catalunya a iniciatives de custòdia del territori.

Els ens locals són agents actius del territori amb coneixement de la realitat social i territorial cada vegada més presents a la XCT. Per això, es treballarà per a la promoció de formes de participació més actives i directes per part dels municipis i altres ens locals, en la gestió del medi natural a través de la custòdia del territori. Al tractar-se d'organismes públics tenen una regulació i forma de funcionament propi. Es treballarà per establir mecanismes propis de custòdia adaptats a les seves necessitats.

Per altra banda, les administracions públiques mantenen la propietat d'un nombre important de finques rurals i periurbanes amb valor natural i paisatgístic, en les que es podrien desenvolupar iniciatives de custòdia del territori. A més, moltes iniciatives de custòdia es realitzen en béns de domini públic. Es treballarà per establir acords amb les administracions responsables d'aquests espais.

En paral·lel es continuaran fomentant aliances público-privades per a la conservació d'aquests espais.

L3. Suport al desenvolupament de la custòdia del territori

La custòdia del territori té un ampli reconeixement a Catalunya com a filosofia i eina per a la conservació del territori, però tot i així encara queda camí per recórrer per tal de que la seva consolidació sigui definitiva. Hi ha aspectes a desenvolupar i espais on créixer, com augmentar la seva presència territorial, allargar la durada dels projectes, ser presents en les diferents polítiques que afecten a la conservació de forma transversal, etc.

Per aconseguir-ho, és cabdal establir línies de suport a la custòdia destinades a fomentar i possibilitar el seu ús, des de la formació general i especialitzada, fins a la innovació dels mecanismes de finançament.

A7. Implicació dels propietaris i usuaris del territori

S'han realitzat 3 trobades de propietaris (2013, 2014 i 2016) amb la finalitat de donar-los a conèixer les possibilitats que els ofereix la custòdia del territori, i fomentar la seva implicació.

Els propietaris que es mostren interessats en la custòdia i en la conservació de la natura van en augment, així com també els propietaris que realitzen tasques de gestió que afavoreixen la biodiversitat de les seves finques. Donar resposta a tots els casos no sempre és possible, ja sigui per la realitat o estratègia de les entitats de custòdia, o pel tipus de finca.

Es treballarà per desenvolupar mecanismes de relació de la XCT amb les persones propietàries i usuàries de la terra amb voluntat de conservació dels seus valors naturals, valorant-les socialment, representant-les i ajudant a fer-les més visibles i exemplars.

En aquesta acció cal prioritzar la custòdia del territori com a fórmula de conservació més adequada, tot impulsant alhora altres metodologies com són l'assessorament tècnic a propietaris per a la conservació de la biodiversitat i el patrimoni natural de les seves finques, i el desenvolupament del concepte de "persones propietàries i gestores responsables del territori", en relació directa amb la XCT.

A8. Augment de l'abast territorial de la custòdia del territori

Gràcies a les dades dels darrers inventaris d'acords de custòdia del territori s'han detectat que diverses àrees de Catalunya tenen baixa o nul·la presència d'entitats i/o d'acords de custòdia. Entre altres, això fa que no sempre es pugui donar resposta a possibles iniciatives de custòdia interessants (veure A8).

Es fomentarà el desenvolupament de la custòdia en aquells territoris on actualment no hi ha iniciatives, estimulant l'ampliació de l'abast territorial d'algunes entitats de custòdia i/o afavorint iniciatives d'àmbit local.

A més, s'estudiaran altres línies d'acció en cas que no sigui possible donar resposta a un projecte prioritari de custòdia a través d'entitats d'àmbit local o d'àmbit català (bé sigui perquè no existeixen geogràficament o que s'ocupin de la temàtica, bé sigui perquè no puguin assumir més compromisos de custòdia). Entre elles, s'estudiarà la possibilitat de recolzar els propis propietaris en la custòdia de les seves finques (veure A8), o debatre la possibilitat de que sigui la

XCT qui signi determinats acords. Finalment, en alguns casos també s'estudiarà que la XCT actuï com a entitat avaladora d'un acord de custòdia.

A9. Promoció de l'economia verda de la custòdia del territori

S'ha creat la marca Arrèlia per a la promoció de propostes ecoturístiques en espais en custòdia; s'està treballant en la constitució d'una cooperativa per a donar continuïtat i projecció a aquesta marca. La XCT en formarà part, com un soci més, conjuntament amb diverses entitats de custòdia.

A part, s'ha fet difusió i promoció de productes ecològics elaborats en espais en custòdia.

La custòdia del territori pot generar oportunitats de negoci emmarcades en l'economia verda que alhora siguin fonts de finançament directes o indirectes de les pròpies iniciatives de custòdia o les entitats. Es promourà que més espais en custòdia puguin afegir-se al projecte Arrèlia i a l'ecoturisme en general.

Es farà promoció dels productes agraris, pesquers, forestals i d'altres tipus vinculats a espais en custòdia, estudiant noves fórmules per a millorar-ne la seva comercialització i prioritzant el comerç responsable i de proximitat.

S'estudiaran i es difondran experiències d'èxit en aquest terreny, tant a nivell europeu com internacional, que puguin ajudar a l'economia verda i a la custòdia.

Menció apart mereix la possible regulació dels bancs de conservació a Catalunya, que la XCT seguirà de prop per afavorir que eventualment aquest instrument repercuteixi en benefici de la custòdia i la conservació del territori.

A10. Programa de formació, debat i difusió tècnica

S'han organitzat més de 60 activitats de formació durant les quals han participat més de 2.500 persones. A part, s'han editat més de 30 publicacions. Concretament:

- S'han creat diversos materials de difusió tècnica: Manual Conservar la natura entre tots (2013), Guies d'Opcions de custòdia del territori per a finques privades (2015), etc.

- S'ha realitzat el curs Custòdia del territori: mètodes i qualitat (2013), en el marc dels cursos naturalistes de la ICHN.

- S'han dut a terme 4 edicions del curs online d'introducció a la custòdia del territori (2 edicions en anglès, en el marc del projecte LandLife, i 2 en castellà, en el marc del Tejiendo Redes)

- S'han realitzat diverses jornades formatives (Diada de tècniques 2012-2014 i la Jornada anual 2015 – 2016), jornades temàtiques (custòdia i municipis, 2014) i sortides tècniques.

La Jornada anual de la XCT és el punt de trobada de referència per a tot el món de la custòdia del territori, el moment bàsic de formació i intercanvi d'experiències. La Jornada anual es va desenvolupar a partir del 2015 a partir de la confluència entre els 2 esdeveniments formatius més importants de la XCT: la Diada de tècniques i la Reunió bianual. Amb ella es va donar resposta a la necessitat de realitzar una trobada d'aquestes característiques periòdica, que tingués un cost-eficiència òptim, de manera que totes les organitzacions poguessin assumir. Es donarà continuïtat en aquest nou format, sempre atents a aquelles suggerències i noves necessitats que puguin sorgir.

A més de la Jornada anual, s'organitzaran altres activitats formatives de manera continua, com les sortides tècniques (especialment organitzades des dels grups de treball) i jornades temàtiques. Aquestes darreres s'organitzen en funció de les necessitats formatives detectades a cada moment, a partir d'aportacions dels membres i donant resposta i reforçant les línies estratègiques de la XCT.

Com a formació bàsica en custòdia del territori es potenciarà el curs online realitzat conjuntament amb la UVic-UCC, amb l'objectiu que es financi de manera autosuficient. Es plantejaran altres cursos específics en el marc de projectes (com per exemple, sobre seguiment i avaluació d'acords, etc).

Finalment, sempre que sigui necessari, s'editaran o revisaran els materials divulgatius de la XCT.

L4. Capacitació i suport a les entitats de custòdia

Aquesta línia va dirigida específicament a les entitats de custòdia del territori. La seva capacitat d'acció és fonamental per aconseguir els objectius d'impuls i consolidació de la custòdia del territori marcats en aquest Pla. Per aconseguir-ho cal posar èmfasi tant en un bon desenvolupament dels propis projectes de custòdia, com en una bona gestió diària de les pròpies entitats de custòdia, amb una idiosincràsia pròpia dins el Tercer Sector.

Treballar per a que els projectes de custòdia tendeixin cada cop més cap a un bon seguiment de l'impacte en la conservació, llarga durada, seguretat jurídica, etc. facilitarà l'accés a projectes més ambiciosos i a noves fonts de finançament, especialment els incentius fiscals (veure A5).

A11. Impuls de les Bones pràctiques en custòdia del territori per augmentar la capacitat d'acció de les entitats

- S'ha creat la Guia de bones pràctiques per a la custòdia del territori, que identifica 14 Bones pràctiques dividides en 2 blocs: gestió de les entitats de custòdia i gestió dels projectes de custòdia. En el moment d'aprovació d'aquest Pla s'han desenvolupat 6 de les 14 Bones pràctiques. També s'ha elaborat el Manual d'implantació de les Bones Pràctiques, per ajudar a les entitats a autogestionar-se i autoavaluar-se en la seva acció.

- S'ha creat l'Eina online per a la Gestió dels Acords de Custòdia (EGAC), que permet recopilar tota la informació essencial dels acords i documentar-ne el seguiment i l'avaluació. A més, integra el sistema d'indicadors per mesurar l'impacte i efectivitat de la custòdia del territori.

- S'ha actualitzat l'inventari d'acords i entitats de custòdia del territori els anys 2012 i 2015. L'inventari del 2015 ha permès obtenir les dades en format GIS.

Aquesta és una línia en desenvolupament continu i a mig i llarg termini, que cal anar treballant progressivament. Durant l'aplicació d'aquest Pla es preveu:

- Desenvolupament de les Bones Pràctiques (BP): es continuaran desenvolupant aquelles Bones pràctiques (models de contracte, estatuts, plans de gestió, prioritització d'estratègies de conservació, etc.) per a obtenir la Guia completa. Es treballarà per recollir diferents recursos que serveixin de models i exemples per a cada temàtica.
- Impuls de l'ús de l'EGAC entre totes les entitats membres de la XCT: es preveu integrar l'EGAC amb l'elaboració de l'Inventari d'acords i entitats de custòdia del territori.

A12. Finançament dels projectes de custòdia del territori

S'ha col·laborat amb el Departament de Territori i Sostenibilitat en la convocatòria d'ajuts per a la promoció i la consolidació de la custòdia del territori a Catalunya (convocatòria 2009, 2013 i 2015).

S'ha presentat el projecte Agreements for LIFE, a la convocatòria 2016 LIFE+, conjuntament amb 5 entitats de custòdia sòcies i la Universitat de Vic – Universitat Central de Catalunya, amb l'objectiu de demostrar l'eficàcia de la custòdia del territori per a la conservació de la Xarxa Natura 2000 de Catalunya (pendent de resolució)

S'ha participat de projectes de finançament provinents de fons privats (Fons Andrena, Premi Girbau, etc.) Veure acció A2.

Amb la finalitat que la custòdia del territori es pugui consolidar i augmentar el seu abast (veure A8) cal assegurar els recursos necessaris per a donar continuïtat als seus projectes i que se'n puguin assumir de nous. En el context actual aquest no és un repte fàcil, i moltes entitats han passat per moments econòmics difícils. Per aconseguir-ho cal diversificar les fonts de finançament (propis, públics i privats) i enfortir el treball en xarxa per accedir a més línies de finançament.

En aquest sentit es farà un esforç continu per presentar propostes de projectes a diferents convocatòries (a nivell català, espanyol i europeu) on s'implicarà els membres de la XCT, per tal de distribuir part dels recursos generats al màxim nombre d'entitats de custòdia. També es recolzarà o es participarà en projectes estratègics liderats per altres organitzacions.

Ahora es treballarà per establir convenis de llarga durada amb fons privats, a més de treballar per a la promoció de convocatòries públiques on la custòdia del territori hi sigui present i un valor afegit.

Finalment, s'estudiaran diferents vies per a trobar solucions al problema de finançament del manteniment i seguiment dels acords de custòdia a llarg termini.

A13. Sistema d'assessorament a iniciatives de custòdia

S'han realitzat més de 250 assessoraments a iniciatives de custòdia (propietaris, entitats, administracions locals, empreses, ciutadans, etc.)

El sistema d'assessorament de la XCT és un servei bàsic per recolzar i permetre el desenvolupament d'iniciatives de custòdia de qualitat. Cada nou acord i projecte té les seves singularitats que poden fer necessari variar les pròpies estratègies, de model d'acord i/o les seves clàusules, de forma de gestió, etc. Es continuarà amb l'aplicació del sistema d'assessorament, que s'ofereix tant a entitats de custòdia com a altres organitzacions i institucions interessades. L'assessorament cobreix qualsevol aspecte relacionat amb la custòdia del territori, i singularment l'assessorament jurídic a iniciatives de custòdia.

Per aquells assessoraments més específics o de llarga durada, s'estudiaran vies de finançament.

També es realitzarà el seguiment i impuls continuat d'iniciatives de custòdia especialment innovadores amb les entitats que les porten a terme.

A part, es potenciaran assessoraments a persones i/o organitzacions no membres de la XCT sota pressupost.

L5. Treball en xarxa

Aquesta acció inclou accions adreçades a generar sinèrgies i potenciar el treball en xarxa.

Concretament proposa:

- Accions d'interacció entre els membres de la XCT, per tal de reforçar els lligams entre ells, generar oportunitats, aliances i escalabilitat.
- Accions d'interacció entre la XCT i altres agents que permetin ampliar l'abast i l'impacte de la custòdia: sinèrgies amb altres organitzacions amb qui la XCT comparteix objectius i mitjans, tant en el context de la custòdia del territori com en altres àmbits del tercer sector i les institucions públiques, tant a nivell nacional com europeu i internacional.

Aquesta acció també inclou aspectes propis del funcionament intern de la XCT (A14 i A15), que permeten: garantir el bon funcionament i la bona gestió de l'entitat, la millora de la qualitat dels serveis que ofereix la XCT, la transparència i l'ètica de l'entitat, el reforç de l'expertesa i la professionalitat de la XCT.

A14. Gestió i capacitació de l'equip tècnic de la XCT

La XCT ha tingut una mitjana anual de 7 persones contractades a l'equip tècnic de la XCT. 10 voluntaris han passat per l'entitat del 2012 al 2016.

A nivell formatiu, l'equip tècnic de la XCT ha rebut més de 800 hores de formació en àmbits diversos al voltant de la conservació del territori, comunicació i marketing, ecoturisme, captació de fons, gestió econòmica, direcció i gestió d'ONG, etc.

Per a l'execució d'aquest Pla Director s'estima necessari mantenir l'actual equip estable de 5 persones, amb les seves capacitats complementàries, en part fruit de la inversió en formació que s'ha fet.

Per altra banda, cal preveure també la flexibilitat necessària per a treballar per projectes, cosa que requereix la realització de contractes laborals temporals o a professionals autònoms especialitzats.

La utilització del voluntariat per a campanyes o esdeveniments concrets també s'ha d'aplicar en la mesura que sigui factible; en aquest sentit, cal incloure també la incorporació temporal d'estudiants en pràctiques.

Per garantir el bon funcionament de l'entitat a llarg termini cal preveure programes de formació adaptats a les necessitats de l'equip tècnic i un treball permanent en la millora de la gestió interna.

A15. Qualitat i transparència de la XCT. Òrgans de govern

La XCT publica anualment una memòria d'activitats i resultats, i es sotmet, de manera voluntària, a una auditoria externa dels comptes anuals.

Fins el 2013 la XCT va obtenir el certificat d'avaluació dels Principis de Transparència i Bones Pràctiques de Fundación Lealtad. A partir del 2014, es substitueix aquest procés avaluador per el segell de qualitat del Balanç Social de la Xarxa d'Economia Solidària de Catalunya.

Existeix una Comissió Permanent d'Ètica, independent de l'estructura de la XCT, que anualment valora la tasca de la XCT.

Des del 2015 el Consell de Membres de la XCT (òrgan de govern) va designar una Comissió Executiva per realitzar el seguiment quotidià de la gestió de l'entitat.

Es seguirà treballant per garantir la qualitat i la transparència de la XCT. Es traslladarà tota la informació necessària al web de la XCT per complir amb l'actual llei 19/2014 de transparència, accés a la informació pública i bon govern (especialment pel que fa referència a la informació institucional i organitzativa de la XCT).

A més, es treballarà per millorar la rendició de comptes de la XCT, a partir d'un programa informàtic que permeti una informació comptable, econòmica i financera de qualitat (recursos de comptabilitat analítica i per projectes, gestió de tresoreria, preparació i seguiment de pressupostos, etc.).

Es preveu, per altra banda, estimular la màxima representació i participació dels membres de la XCT dins del Consell de Membres (entitats de custòdia, administracions locals, empreses, etc.). Durant l'última elecció dels representants del Consell de Membres de la XCT es va passar de 12 a 16 representants. És voluntat d'aquest Pla Director mantenir aquesta participació àmplia.

A16. Foment de Grups de Treball de custòdia del territori per àmbits temàtics i d'actuació

Existeixen diversos Grups de Treball temàtics, formats i coordinats per entitats membres de la XCT: Custòdia Agrària (GTCA, creat el 2009), Custòdia Fluvial (GTCF, creat el 2008) i Custòdia Marina (GTCM, creat el 2007).

Destaca el seguiment de l'aplicació de la Política Agrària Comuna (PAC), per part del GTCA, la promoció d'acords de custòdia en Domini Públic Hidràulic en col·laboració amb l'Agència Catalana de l'Aigua, per part del GTCF i la difusió i aplicació del concepte de custòdia marina per part del GTCM.

El 2011 es va crear el Grup de Treball de Custòdia en Lleure (actualment no actiu). El 2015 s'han creat dos nous Grups de Treball: custòdia forestal (GTCF) i custòdia municipal (GTCMu), que estan en procés de definició i concreció dels seus objectius. El Grup de Treball de Custòdia Marina està en redefinició per incorporar també temes de custòdia litoral entre els seus

La custòdia del territori inclou una àmplia varietat d'àmbits d'actuació en funció de si l'objectiu de conservació recau en espai agrari, fluvial, marí o d'algun altre tipus. També s'agrupa segons el tipus d'entitats que la fomenten: custòdia del territori a les entitats de lleure, custòdia del territori als municipis, etc. Gràcies a la tasca d'aquests grups de treball s'incideix en aspectes singulars d'aquests tipus de custòdia.

Es seguirà treballant pel foment i la difusió de les tasques que realitzen els grups de treball existents, així com d'altres que puguin sorgir al llarg d'aquest Pla Director, en funció de les necessitats detectades i de l'interès de les entitats membres de la XCT.

A17. Confluència XCT – XVAC

Ambdues entitats han organitzat la Setmana de la Natura 2016, la primera activitat duta a terme conjuntament, que va assolir amb gran èxit els objectius marcats.

La Xarxa de Voluntariat Ambiental de Catalunya (XVAC) i la XCT són 2 organitzacions de 2n nivell que treballen en favor de la natura i de la mà d'entitats ambientals de Catalunya.

Es potenciarà l'aliança entre les 2 organitzacions amb la finalitat d'augmentar la representativitat social i davant les administracions, així com en termes d'eficiència general de l'activitat d'ambdues.

Es treballarà per definir un Pla Estratègic conjunt que estableixi les línies prioritàries del treball, entre elles:

- Generar economies d'escala i sinèrgies entre els webs d'ambdues entitats, per a la promoció d'activitats de voluntariat i conservació del territori.
- Crear sinèrgies amb la campanya "Jo sóc donant ambiental".
- Organitzar anualment la Setmana de la Natura, com esdeveniment de participació ciutadana de referència a Catalunya en la cura del medi ambient.

A18. Relacions amb la resta del tercer sector i la societat civil

La XCT forma part de diferents plataformes i entitats de promoció i foment del treball en xarxa entre el tercer sector (principalment l'ambiental) i la societat civil. D'aquesta manera, la XCT forma part de:

- *La junta directiva de l'Obrador del Tercer Sector Ambiental de Catalunya (O3sac) des de la seva creació l'any 2009.*
- *La Comissió de Seguiment del Pla de Suport del Tercer Sector de Catalunya promoguda per el Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya, des de la seva creació l'any 2011.*
- *El Consell Assessor de l'Observatori del Paisatge, des de l'any 2005.*
- *El Consell Assessor de l'Observatori del Tercer Sector, des de l'any 2009.*
- *El Patronat de la Fundació Catalunya La Pedrera, des de la seva creació l'any 2013.*

És voluntat de la XCT seguir avançant en el contacte i la col·laboració amb el conjunt del tercer sector, i especialment del col·lectiu de la conservació del territori i del medi ambient de casa nostra. Per això, a més de seguir establint diàleg i sinèrgies amb les diferents entitats i plataformes existents, també s'incentivarà la màxima participació dels membres de la XCT.

A més, també es preveu incrementar la col·laboració amb universitats per apropar la custòdia a la ciència i la recerca. Es mantindrà una mirada oberta al moviment creixent vinculat a la ciència ciutadana.

A19. Impuls del treball en xarxa per a la custòdia del territori a nivell europeu i internacional

Del 2011 al 2014 la XCT va coordinar el projecte LIFE d'Informació i Comunicació LandLife (reconegut com a Millor Projecte 2015) amb l'objectiu d'impulsar la custòdia del territori com eina per la conservació de la natura a Europa.

El projecte va culminar amb la Declaració de Barcelona, durant el primer Congrés Europeu de Custòdia, que va establir les bases per la creació de la European Land Conservation Network.

Per altra banda, la XCT forma part de LandAcces, una xarxa europea que promou la importància de l'accés a la terra per a la transició agroecològica i la renovació generacional. Això ha estat possible gràcies a dos projectes europeus (Erasmus+ 2014-17 i Grundvig 2012-14).

A més, la XCT forma part de la Junta Directiva del Foro de Redes y Entidades de Custodia del Territorio (FRECT), del Board Members d'Eurosite i del Advisory Council de la International Land Conservation Network.

Es seguirà treballant per desenvolupar accions de treball en xarxa de les entitats i dels propietaris de custòdia, afavorint aliances estratègiques i participant en estructures supranacionals que permetin un major reconeixement i impuls de la custòdia, alhora que un accés a nous recursos per finançar i donar suport a la custòdia.

3. PREVISIÓ ECONÒMICA

El 4art Pla Director de la XCT 2016-2020 s'enfronta a un període previsiblement més difícil, en el terreny del finançament de les seves activitats, del que ho ha estat l'anterior.

Els recursos destinats a conservació de la natura de les administracions públiques han disminuït clarament i no sembla que s'hagin de recuperar fàcilment. Al mateix temps la capacitat per canalitzar nous recursos econòmics des de sectors privats no s'enlaira en la mateixa mesura.

El finançament a mig termini de la XCT per a l'aplicació d'aquest Pla Director es basa en els següents principis i condicionants:

Origen dels recursos:

- **Quotes anuals** de membres de la XCT. Amb una dotació anual previsible d'uns **50.000€** aproximadament.
- **Pla de Treball 2015–2020 de DGPA–XCT per a la custòdia del territori a Catalunya**. Aquest preveu una dotació de **150.000€** anuals a la XCT per la via de convenis de col·laboració que estableixen les accions a realitzar i a justificar anualment.
- Suport logístic de la **Universitat de Vic-Universitat Central de Catalunya**, que aporta la seu de la XCT i es fa càrrec d'algunes de les despeses del seu funcionament.
- **Fons d'administracions públiques**. Que poden variar cada any en funció de les convocatòries i en funció de l'èxit per aconseguir guanyar el finançament dels projectes. El més estable ha estat fins ara el de la Fundación Biodiversidad, però en imports progressivament menors.
- **Fons Europeus**. Cal mantenir l'aposta per accedir-hi en major mesura, el que vol dir incrementar la professionalitat no només de la XCT sinó de les entitats membres que hi poden participar. Per altra banda, aquesta opció exigeix també un esforç en el terreny de les relacions europees a fi i efectes de disposar de bons socis internacionals.
- Captació de **fons privats**. En aquest terreny la XCT ha apostat més a llarg termini, mirant d'estimular que fons d'origen empresarial s'apliquin a la conservació de la natura, i no tant al funcionament de la pròpia entitat. En aquest camp s'ha aconseguit promoure dues convocatòries privades d'ajuts a projectes, i convé seguir aquest camí.

Sota aquest enfocament i les seves limitacions es poden obtenir els recursos suficients per a finançar el Pla Director de la XCT 2016-2020.

4. SEGUIMENT I AVALUACIÓ DEL PLA DIRECTOR

Accions
A1. Comunicació i difusió ciutadana d'activitats i projectes de custòdia del territori
IA1.1. N° de visites anuals a les webs de la XCT IA1.2. N° d'activitats de comunicació i difusió impulsades anualment
A2. Implicació de les empreses en la custòdia del territori
IA2.1. N° de contactes establerts entre empreses i entitats de custòdia que ha canalitzat la XCT IA2.2. N° de col·laboracions empresarials establertes a partir dels contactes de l'indicador IA2.1
A3. Difusió i implicació promoció de la custòdia del territori com a eina d'aprenentatge en l'àmbit educatiu.
IA3.1. N° d'accions realitzades per a la promoció de la custòdia del territori en l'àmbit educatiu
A4. Augment del reconeixement legal de la custòdia
IA4.1. N° de noves normatives aprovades que afavoreixen el reconeixement legal de la custòdia IA4.2. N° de persones d'administracions públiques generals que han participat en jornades de formació i/o visites tècniques sobre custòdia del territori
A5. Millora dels instruments econòmics i fiscals
IA5.1. N° de noves normatives que afavoreixen els instruments econòmics i fiscals en favor de la custòdia del territori
A6. Impulsar el paper dels ens locals públics i la custòdia; definir mecanismes propis (tipologia contractual, custòdia en béns de domini públics i/o comunals, etc.)
IA6.1. N° de nous acords de custòdia impulsats per ens locals públics
A7. Implicació dels propietaris i usuaris del territori
IA7.1. N° d'activitats anuals organitzades per al foment dels propietaris en la custòdia del territori IA7.2. N° de persones que han participat a les activitats del IA7.1.

A8. Augment de l'abast territorial de la custòdia del territori
IA8.1. N° de nous acords firmats en zones amb poca o nul·la experiència en acords de custòdia
A9. Promoció de l'economia verda de la custòdia del territori
IA9.1. N° d'accions empreses per impulsar l'economia verda de la custòdia del territori
A10. Programa de formació, debat i difusió tècnica
IA10.1. N° de publicacions tècniques anuals editades per la XCT IA10.2. N° d'activitats de formació, debat i difusió organitzades per la XCT IA10.3. N° total de persones participants en les activitats de IA10.2.
A11. Impuls de les Bones pràctiques en custòdia del territori per augmentar la capacitat d'acció de les entitats
IA11.1. N° de noves bones pràctiques desenvolupades IA11.2. N° d'entitats que fan ús de l'EGAC
A12. Finançament dels projectes de custòdia del territori
IA12.1. Distribució del pressupost anual de la XCT cap a entitats de custòdia (en €) IA12.2. % de distribució del pressupost anual de la XCT cap a entitats de custòdia
A13. Sistema d'assessorament a iniciatives de custòdia
IA13.1. N° d'assessoraments anuals realitzats a iniciatives de custòdia
A14. Gestió i capacitat de l'equip tècnic de la XCT
IA14.1. N° d'hores que ha dedicat l'equip tècnic a formació
A15. Qualitat i transparència a la XCT. Òrgans de govern
A16. Foment de Grups de Treball de custòdia del territori per àmbits temàtics i d'actuació
IA16.1. N° d'activitats organitzades per cada Grup de Treball
A17. Confluència XCT – XVAC

IA17.1. N° d'accions impulsades conjuntament

A18 Relacions amb la resta del tercer sector i la societat civil

IA18.1. N° de reunions establertes amb actors del tercer sector i la societat civil

A19. Impuls del treball en xarxa per a la custòdia del territori a nivell europeu i internacional

IA19.1. N° de projectes internacionals en els que participa activament la XCT